

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ДРУШТВЕНОЈ БРИЗИ О ДЕЦИ

Проглашава се Закон о друштвеној бризи о деци, који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Другом ванредном заседању у 1992. години, одржаном 17. јула 1992. године.

ПР број 217

У Београду, 20. јула 1992. године

Председник Републике
Слободан Милошевић, с.р.

ЗАКОН О ДРУШТВЕНОЈ БРИЗИ О ДЕЦИ

Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 49/92 од 21.7.1992. године.

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом се уређује систем друштвене бриге о деци, који се заснива на праву и дужности родитеља да се старају о подизању и васпитању своје деце, праву детета на услове живота који омогућавају његов правилан психо - физички развој и обавези државе да им у томе пружа помоћ.

Члан 2.

Друштвену бригу о деци у смислу овог закона чине права родитеља и деце и организоване делатности и активности којима се обезбеђује:

- 1) стварање основних услова за приближно уједначавање нивоа задовољавања развојних потреба деце;
- 2) помоћ породици у остваривању њене репродуктивне, заштитне, васпитне и економске функције;
- 3) предшколско васпитање и образовање деце;
- 4) дневни боравак, васпитање и образовање, превентивна здравствена заштита, исхрана, одмор, рекреација, културне, спортске и стваралачке активности деце;
- 5) одговарајућа садржина рада са децом без родитељског старања, децом са сметњама у развоју, децом на дужем болничком лечењу и децом из социјално угрожених породица;
- 6) посебна заштита трећег детета из породице са троје деце.

Члан 3.

Ради обезбеђивања одређених права утврђених овим законом, оснивају се установе за децу.

Члан 4.

Над законитошћу рада и над стручним радом, установа и других правних и физичких лица која обављају одређене послове друштвене бриге о деци врши се надзор, у складу са овим законом.

Члан 5.

Права из овог закона односе се на личност и не могу се преносити.

Новчана примања на основу овог закона не могу бити предмет обезбеђивања или принудног извршења.

Члан 6.

Породицу у смислу овог закона чине: брачни, односно ванбрачни другови, деца (брачна, ванбрачна, усвојена и пасторчад) и сродници у правој линији, а у побочној до другог степена сродства, под условом да живе у заједничком домаћинству.

Изузетно од става 1. овог члана приликом утврђивања редоследа рођења и броја деце у породици убрајају се и деца која не живе у њој.

Редослед рођења и број деце из разведеног брака или ванбрачне заједнице утврђује се према чињеници којем родитељу су поверена деца пресудом о разводу брака, односно за ванбрачну заједницу у чијој породици деца живе.

Члан 7.

Треће дете из породице са троје деце ужива посебну заштиту.

Трећим дететом из породице са троје деце у складу са овим законом сматра се треће дете према реду рођења (у даљем тексту: треће дете).

У случају да се у првом порођају родило троје или више деце, трећим дететом сматрају се сва деца.

У случају да се по рођењу првог, или прво двоје деце, у следећем порођају роди двоје или више деце, сва деца рођена у том порођају сматрају се трећим дететом.

Члан 8.

За остваривање права утврђених овим законом рачунају се приходи и примања породице, и то:

- 1) приходи и примања која се остварују у месечним износима;
- 2) приходи од пољопривредне делатности у висини катастарског прихода;
- 3) приходи од имовине у висини износа који служи као основ за обрачунавање пореза и доприноса;
- 4) приходи од других имовинских права ако се на те приходе плаћају порези, у висини износа који служи као основица за обрачунавање пореза и доприноса;
- 5) од самосталне делатности у висини нето прихода.

Када се приход утврђује у паушалном износу, за приход се узима основица за обрачунавање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

На одлучивање о праву на додатак на децу у текућој години утичу приходи остварени у претходној години.

Приходи који се исказују као годишњи узимају се у висини просечног месечног износа.

Члан 9.

Просечна месечна зарада по запосленом у привреди општине, града, односно Републике утврђује се на начин предвиђен прописима о порезима и доприносима грађана, а према подацима које објављује републички орган надлежан за статистику.

Подаци о висини катастарског прихода и просечног катастарског прихода по 1 хектару плодног земљишта, у смислу овог закона, утврђују се према подацима републичке организације надлежне за геодетске послове.

Општине, односно делови општина (насеља) са негативном стопом природног прираштаја становништва утврђују се, према подацима републичког органа надлежног за статистику.

Члан 10.

Претходним тромесечјем у смислу овог закона, сматра се последње тромесечје за које је у моменту подношења захтева познат податак о кретању просечне месечне зараде.

II. ПРАВА У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНЕ БРИГЕ О ДЕЦИ

Члан 11.

Права у области друштвене бриге о деци у смислу овог закона су:

- 1) накнада зараде за време породилског и продуженог породилског одсуства запосленог родитеља и одсуства са рада усвојиоца ради неге детета;
- 2) матерински додатак у општинама, односно деловима општина (насељима) са негативном стопом природног прираштаја становништва;
- 3) додатак на децу;
- 4) накнада трошкова боравка у предшколској установи за треће дете из породице са троје деце и за четврто дете из породице са четворо деце, у општинама са негативном стопом природног прираштаја становништва;
- 5) предшколско васпитање и образовање за децу без родитељског старања, децу са сметњама у развоју и децу на дужем болничком лечењу;
- 6) васпитно-образовни програм у години пред полазак у основну школу у трајању од 240 сати;
- 7) боравак, предшколско васпитање и образовање и превентивна здравствена заштита деце предшколског узраста, и боравак деце основношколског узраста до 10 година старости;
- 8) одмор и рекреација деце до 15 година старости у дечјем одмаралишту;
- 9) регресирање трошкова боравка деце у предшколској установи, одмора и рекреације.

Права из става 1. тач. 1) до 6) овог члана су права од општег интереса и о њиховом обезбеђивању стара се Република.

О обезбеђивању права из става 1. тач. 7) до 9) овог члана стара се општина, у складу са овим законом и материјалним могућностима.

Општина може, ако је обезбедила средства, да утврди и друга права, већи обим права од права утврђених овим законом и повољније услове за њихово остваривање, као и друге облике друштвене бриге о деци.

1. Накнада зараде за време породилског, продуженог породилског одсуства запосленог родитеља и одсуства са рада усвојиоца ради неге детета

Члан 12.

Право на накнаду зараде, односно плате (у даљем тексту: накнада зараде) за време породилског и продуженог породилског одсуства запосленог родитеља за време одсуства са рада усвојиоца ради неге детета имају:

- 1) запослени у предузећу и организацији која обавља привредну делатност, удружењу, банци, организацији за осигурање, задрузи, установи и другој организацији која обавља делатност јавних служби, државном органу, органу територијалне аутономије и локалне самоуправе и код других правних и физичких лица (у даљем тексту: организација);
- 2) оснивачи, односно власници предузећа, радње, установе или другог облика организовања, који истовремено у њима обављају одређене послове, ако ово право не остварују по другом основу;
- 3) лица која самостално обављају делатност.

Право из става 1. овог члана има и отац, усвојилац, односно старалац детета, када у складу са прописима о радним односима користи одсуство за негу новорођенчета.

Члан 13.

Накнада зараде из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона утврђује се у висини цене рада одређене колективним уговором, односно општим актом, за одговарајућу врсту посла, која је коригована оствареним радним учинком радника на истим или

сличним пословима и увећана за додатак на зараду на основу година радног стажа за месец за који се исплаћује накнада зараде.

Ако није могуће исказати остварен радни учинак радника на истим или сличним пословима, узима се остварен радни учинак најуже организационе целине у којој ради запослени, за који се овај податак може исказати.

Члан 14.

Запосленима из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона припада накнада дела зараде по основу дела добити остварене у организацији по периодичним обрачунима и завршном рачуну.

Члан 15.

Накнада зараде за запослене из члана 12. став 1. тач. 2) и 3) овог закона утврђује се у висини нето прихода утврђеног на начин предвиђен прописима о порезима и доприносима грађана.

Члан 16.

За прво троје деце у породици накнада зараде износи 100%, за четврто и пето 80% а за свако наредно дете 50% од утврђеног износа накнаде зараде, у смислу чл. 13. до 15. овог закона.

Члан 17.

Пун износ накнаде зараде утврђен у смислу чл. 13. до 16. овог закона, припада лицима из члана 12. тач. 1) до 3) овог закона под условом да су непосредно пре остваривања овог права били у радном односу најмање шест месеци непрекидно.

Лицима која су била у радном односу непрекидно до три месеца и непосредно, пре остваривања овог права, припада 30% од износа накнаде зараде утврђене у смислу чл. 13. до 16. овог закона.

Лицима која су била у радном односу непрекидно више од три, а мање од шест месеци непосредно пре остваривања овог права, припада 60% од износа накнаде зараде утврђене у смислу чл. 13. до 16. овог закона.

Члан 18.

За лица из става 1. члана 17. месечни износ накнаде зараде не може бити мањи од законом утврђене најниже зараде.

2. Матерински додатак у општинама, односно деловима општина (насељима) са негативном стопом природног прираштаја становништва

Члан 19.

Право на матерински додатак у општинама, односно деловима општина (насељима) са негативном стопом природног прираштаја становништва (у даљем тексту: матерински додатак) има свака мајка, осим мајке која има право на накнаду зараде за време породилског одсуства, ако има пребивалиште у тој општини.

Матерински додатак износи 20% од просечне месечне бруто зараде по запосленом у привреди општине, односно града, остварене у претходном тромесечју, с тим да не може износити више од 20% од просечне месечне бруто зараде по запосленом остварене у привреди Републике у истом периоду.

Право из става 1. овог члана имају, под истим условима и друга лица која остварују право на одсуство за негу новорођенчета према прописима о радним односима.

Члан 20.

Право на матерински додатак, у складу са овим законом, остварује се за прво троје деце у породици у трајању од 365 дана од дана рођења детета, на основу поднетог захтева.

Ако лице из члана 19. овог закона поднесе захтев за матерински додатак у року од 30 дана од дана рођења детета, право на матерински додатак остварује од дана рођења детета, а ако захтев поднесе после тог рока, право остварује од дана подношења захтева.

Уколико лице из члана 19. овог закона захтев поднесе после истека рока од 365 дана од дана рођења детета, не може остварити право на матерински додатак.

3. Допатак на децу

Члан 21.

Право на додатак на децу, као новчано давање, има сваки грађанин и страни држављанин који је запослен или обавља делатност у Републици Србији, односно незапослени грађанин ако има пребивалиште на територији Републике Србије, под условима предвиђеним овим законом.

Члан 22.

Страни држављанин који ради на територији Републике Србије код иностраног послодавца, има право на додатак на децу, ако је то међународним споразумом предвиђено.

Члан 23.

Додатак на децу припада деци најдуже до 19 година живота ако су на редовном школовању.

Редовним школовањем, у смислу овог закона, сматра се време утврђено законом за стицање основног и средњег образовања.

Члан 24.

Додатак на децу не припада за дете за које се потпуно или више од 50% обезбеђује издржавање из средстава за јавне расходе за време образовања или рехабилитације, или које је смештено у установу социјалне заштите или другу сличну установу.

Члан 25.

Додатак на децу припада само за децу која живе и школују се на територији Југославије, ако међународним споразумом није другачије одређено.

Члан 26.

Право на додатак на децу се остварује за прво троје деце у породици у зависности од материјалног положаја породице, редоследа рођења и узраста деце, на основу поднетог захтева.

Независно од материјалних услова право на додатак на децу има породица са троје деце, за треће дете.

Независно од материјалних услова породице и редоследа рођења додатак на децу припада детету за које је надлежан орган донео акт о разврставању, ако није смештено у установу.

Право из става 3. овог члана припада детету до навршених 19 година живота.

Изузетно од става 4. овог члана додатак на децу припада детету и после навршених 19 година живота, све док је обухваћено васпитно-образовним програмом.

Право на додатак на децу остварује се од дана подношења захтева.

Члан 27.

Право на додатак на децу остварује се у првој цензусној групи:

1) ако породица остварује право на материјално обезбеђење, у складу с Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана;

2) ако укупан месечни приход по члану породице остварен у претходној години износи до 25% од просечне месечне зараде остварене у претходној години по запосленом у привреди општине, односно града, у којој корисник ради или обавља делатност, односно има пребивалиште ако није у радном односу, а катастарски приход месечно по члану породице у претходној години не прелази износ од 0,6% од просечног катастарског прихода по једном хектару плодног земљишта или је остварен са земљишта до 500 m² на коме је подигнута стамбена зграда;

3) ако укупан месечни катастарски приход по члану породице у претходној години износи до 3% од просечног катастарског прихода по једном хектару плодног земљишта, а породица не остварује друге приходе.

Право на додатак на децу остварује се у другој цензусној групи:

1) ако укупан месечни приход по члану породице остварен у претходној години износи 25% до 30% од просечне месечне зараде остварене у претходној години по запосленом у привреди општине, односно града у којој корисник ради или обавља делатност, односно има пребивалиште ако није у радном односу, а катастарски приход месечно по члану породице у претходној години не прелази износ од 2% просечног катастарског прихода по једном хектару плодног земљишта или је остварен са земљишта до 500 m² на коме је подигнута стамбена зграда;

2) ако укупан месечни катастарски приход по члану породице у претходној години износи 3% до 5% од просечног катастарског прихода по једном хектару плодног земљишта, а породица не остварује друге приходе.

Ако је просечна месечна зарада по запосленом у привреди општине, односно града, остварена у претходној години, виша од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике остварене у претходној години, цензус се утврђује у том износу, а највише у износу од 10% више од просечне месечне зараде остварене у привреди Републике у претходној години.

Ако је просечна месечна зарада по запосленом у привреди општине, односно града, остварена у претходној години, нижа од 70% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике остварене у претходној години, цензус се утврђује у износу од 70% од просечне месечне зараде остварене у привреди Републике у претходној години.

Члан 28.

За децу без родитељског старања и децу самохраних родитеља, цензус одређен чланом 27. овог закона увећава се за 20%.

Члан 29.

Висина додатака на децу одређује се у процентуалном износу од просечне месечне бруто зараде по запосленом у привреди Републике, остварене у последњем месецу за који је објављен податак, и то:

1) у првој цензусној групи за прво дете у породици 7%, за друго 9% и за треће дете 11%;

2) у другој цензусној групи за прво дете у породици 6%, за друго 8% и за треће дете 11%;

3) за треће дете из породице са троје деце и за дете из члана 26. ст. 3, 4. и 5. овог закона висина додатка износи 11%.

За децу без родитељског старања и децу самохраних родитеља додатак на децу, утврђен у смислу става 1. тач. 1. до 3. овог члана, увећава се за 20%.

Номиналне износе додатка на децу у складу са ст. 1. и 2. овог члана утврђује министар надлежан за послове друштвене бриге о деци.

4. Накнада трошкова боравка у предшколској установи за треће дете из породице са троје деце и четврто дете из породице са четворо деце у општинама са негативном стопом природног прираштаја становништва

Члан 30.

Треће дете из породице са троје деце у општинама са негативном стопом природног прираштаја становништва, има право на накнаду трошкова боравка у предшколској установи у висини разлике од износа додатка на децу до пуне економске цене.

Четврто дете из породице са четворо деце у општинама са негативном стопом природног прираштаја становништва, има право на накнаду укупних трошкова боравка у предшколској установи.

Четвртим дететом из породица са четворо деце сматраће се једно или више деце рођених у следећем порођају по рођењу прво троје деце.

5. Предшколско васпитање и образовање за децу без родитељског старања, децу са сметњама у развоју и децу на дужем болничком лечењу

Члан 31.

Деца предшколског узраста без родитељског старања у установама социјалне заштите, деца са сметњама у развоју у установама социјалне заштите и предшколским установама и деца на дужем болничком лечењу у здравственим установама, имају право на организован васпитно-образовни програм у трајању од 3 до 5 сати дневно.

6. Васпитно-образовни програм у години пред полазак у основну школу у трајању од 240 сати

Члан 32.

За децу предшколског узраста која не остварују право на целодневни боравак, предшколска установа организује васпитно-образовни програм у трајању од 240 сати годишње, у години пред полазак у основну школу.

Простор за остваривање програма из става 1. овог члана обезбеђује општина.

7. Боравак, предшколско васпитање и образовање и превентивна здравствена заштита деце предшколског узраста и боравак деце до 10 година старости у предшколској установи

Члан 33.

Деца предшколског узраста имају право на боравак, превентивну здравствену заштиту и предшколско васпитање и образовање, а деца до 10 година старости право на боравак у предшколској установи.

Критеријуме за пријем деце у предшколску установу утврђује надлежни општински орган.

8. Одмор и рекреација деце до 15 година старости у дечјем одмаралишту

Члан 34.

Деца до 15 година старости у дечјем одмаралишту имају право на одмор, рекреацију, здравствену заштиту, исхрану, васпитно-образовни рад и спортско-рекреативне активности, под условима и на начин који утврди надлежни општински орган.

9. Регресирање трошкова боравка деце у предшколској установи, одмора и рекреације

Члан 35.

Деца предшколског и основношколског узраста, у зависности од материјалног положаја породице, имају право на регресирање трошкова боравка у предшколској установи.

Регресирање трошкова целодневног и полудневног боравка деце предшколског узраста обезбеђује се у укупном износу од 70% од економске цене просечно по детету, у предшколским установама које се налазе у мрежи установа коју утврди општина.

Начин и услове регресирања трошкова из ст. 1. и 2. овог члана утврђује надлежни општински орган.

Члан 36.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци прописује ближе услове и начин остваривања права на накнаду зараде за време породилског, продуженог породилског одсуства запосленог родитеља и одсуства са рада усвојиоца ради неге детета (чл. 12. до 18), матерински додатак (чл. 19. до 20), додатак на децу (чл. 21. до 29), као и права из чл. 30. до 32.

Министар надлежан за просвету прописује основе програма васпитно-образовног рада и ближе услове и начин његовог остваривања за права из чл. 31. до 34. овог закона.

III. ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 37.

Права утврђена овим законом остварују се по прописима о општем управном поступку, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 38.

На основу захтева, решавање о правима из члана 11. став 1. тач. 1) до 4) овог закона, поверава се општинској управи.

Члан 39.

О правима из овог закона у првом степену решава општинска управа општине у којој је седиште организације запосленог родитеља, односно усвојиоца или у којој је седиште предузећа, радње, установе или другог облика организовања, чији власник, односно оснивач истовремено обавља одређене послове, ако право не остварује по другом основу.

О праву на матерински додатак у првом степену решава општинска управа општине у којој је пребивалиште лица из члана 19. овог закона.

О праву на додатак на децу у првом степену решава општинска управа општине у којој је седиште организације у којој је запослени у радном односу, односно у којој је пребивалиште лица које није у радном односу.

Члан 40.

Жалбена првостепена решења у другом степену решава министар надлежан за друштвену бригу о деци.

Решавање у другом степену по жалбама на првостепена решења на територији АП Војводине поверава се одговарајућем органу управе АП Војводине.

Члан 41.

Обрачун накнаде зараде за лица из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона врши организација приликом обрачуна зараде, односно плате и доставља га сваког месеца општинској управи која након утврђивања права, преноси одговарајући износ средстава на посебан рачун организације која врши исплату.

За кориснике права из члана 12. став 1, тач. 2) и 3) овог закона, накнаду исплаћује општинска управа.

Матерински додатак исплаћује општинска управа.

Додатак на децу запосленима исплаћује организација пошто јој општинска управа пренесе средства на посебан рачун, а осталим лицима општинска управа.

Члан 42.

Корисник права из овог закона који је на основу неистинитих или нетачних података, или непријављивањем промена које утичу на губитак или обим права остварио право, дужан је да накнади штету, у складу са законом.

IV. ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Члан 43.

Предшколско васпитање и образовање у смислу овог закона је друштвено организовано васпитање и образовање деце предшколског узраста и са породичним васпитањем чини јединствену целину.

Члан 44.

Предшколско васпитање и образовање остварује се на српском језику.

Предшколско васпитање и образовање може да се остварује и на језику националних мањина.

Начин и услове остваривања основа програма васпитно-образовног рада на језицима националних мањина прописује министар надлежан за послове просвете.

V. УСТАНОВЕ ЗА ДЕЦУ

Члан 45.

Права на: боравак, предшколско васпитање и образовање и превентивну здравствену заштиту деце предшколског узраста; васпитно-образовни програм у години пред полазак у основну школу у трајању од 240 сати; боравак деце до 10 година старости у предшколској установи и одмор и рекреацију деце до 15 година старости у децјем одмаралишту остварују се преко установа за децу утврђених овим законом.

Установе за децу из става 1. овог члана оснива општина.

Мрежу установа за децу утврђује општина, на основу критеријума које доноси Влада Републике Србије.

Члан 46.

Установа за децу може бити основана и почети са радом ако има обезбеђен простор, опрему и стручне и друге раднике.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци, министар надлежан за просвету и министар надлежан за здравље, споразумно утврђују ближе услове у погледу простора, опреме, броја стручних и других радника у установама за децу.

Установа за децу може почети са радом када општинска управа утврди да су испуњени услови за њено оснивање и почетак рада.

Члан 47.

Друга правна и физичка лица могу обављати делатност, односно послове у области друштвене бриге о деци под условима и на начин утврђен овим законом и за обављање тих делатности, односно послова.

Друга правна и физичка лица могу обављати делатност, односно послове друштвене бриге о деци, у зависности од њихове врсте, ако имају обезбеђен одговарајући простор, опрему и ако лице које обавља те послове има одговарајућу стручну спрему.

Ближе услове из става 2. овог члана прописују споразумно министар надлежан за друштвену бригу о деци, министар надлежан за просвету и министар надлежан за здравље.

Када друга правна и физичка лица оснивају установе за децу одређене овим законом са делокругом утврђеним овим законом, у погледу услова за њихово оснивање примењују се одредбе овог закона и акти надлежног министарства прописани за те установе.

Члан 48.

На оснивање, управљање, руковођење, положај запослених у установи за децу, надзор над законитошћу рада, као и на укидање, примењују се одредбе закона којима се уређује систем јавних служби.

Члан 49.

Установом за децу руководи директор.

Директор установе одговоран је за: законитост рада, организацију рада, остваривање програма рада установе и вођење прописане документације и евиденције.

За директора установе за децу може бити именовано лице које има високу или вишу школску спрему просветног, педагошког, психолошког, социолошког, социјалног или здравственог смера.

Члан 50.

Орган управљања установе за децу је управни одбор.

Управни одбор има најмање пет чланова.

Члан 51.

Када се у установи за децу организује штрајк, минимум процеса рада који се обезбеђује је боравак, чување, нега и исхрана деце.

Општим актом установе за децу утврђују се послови из става 1. овог члана који морају да се обављају за време трајања штрајка, као и начин и услови за обављање тих послова.

Члан 52.

Установа за децу води евиденцију о свом раду.

Члан 53.

Установа за децу доноси годишњи програм рада, уз претходну сагласност оснивача, најкасније до 30. септембра текуће године и подноси извештај о извршењу годишњег програма рада оснивачу за претходну годину.

1. Предшколске установе

Члан 54.

У предшколској установи се обезбеђује дневни боравак деце, остваривање васпитно-образовне, превентивно-здравствене и социјалне функције, кроз организовање целодневних, полудневних, минималних, скраћених, повремених, петодневних и различитих облика рада са децом до поласка у основну школу.

Предшколске установе могу организовати делатност у другој породици и стану родитеља као и пружање појединих услуга из делатности установе деци и породицама.

Предшколска установа на основу могућности и утврђених потреба деце и родитеља организује исхрану, одмор, рекреацију деце основношколског узраста и боравак деце узраста до 10 година.

Члан 55.

Министар надлежан за просвету прописује основе програма предшколског васпитања и образовања, норматив средстава за реализацију васпитно-образовног програма, садржај образаца и начин вођења евиденције о остваривању васпитно-образовног рада.

Министар надлежан за здравље прописује основе програма превентивне здравствене заштите, прописује садржај образаца и начин вођења евиденције о остваривању превентивне здравствене заштите.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци прописује основе програма социјалног рада, норматив друштвене исхране деце, садржај образаца и начин вођења евиденције о остваривању програма социјалног рада и примени норматива исхране.

Члан 56.

Рад са децом у предшколској установи организује се у васпитним групама.

У зависности од узраста број уписане деце у васпитној групи је:

- 1) до 18 месеци - 10 деце
- 2) од 18 месеци до 2 године - 15 деце
- 3) од 2 до 3 године - 18 деце
- 4) од 3 до 4 године - 23 деце
- 5) од 4 до 5 година - 25 деце
- 6) од 5 до 7 година - 30 деце

Изузетно од става 2. овог члана број уписане деце је:

- 1) у мешовитој групи - 20 деце
- 2) на болничком лечењу - 20 деце
- 3) са сметњама у развоју - 8 деце
- 4) смештене у другу породицу и стан родитеља - 10 деце
- 5) основношколског узраста у мешовитој групи - 34 деце.

Ако не постоје могућности за формирање васпитних група у складу са ст. 2. и 3. овог члана надлежни општински орган може утврдити већи, односно мањи број деце у васпитној групи, у складу са критеријумима које прописује министар надлежан за друштвену бригу о деци.

Члан 57.

Послове васпитања и образовања, превентивне здравствене заштите и социјалног рада у предшколској установи могу обављати:

1) са децом узраста до 3 године, лица која имају најмање средњу школску спрему здравствене струке - медицинске сестре васпитачког или педијатријског смера;

2) са децом од 3 године до поласка у основну школу, лица која имају средњу или вишу школску спрему одговарајуће васпитно-образовне струке - васпитачи и васпитачи сарадници;

3) на реализацији програма превентивне здравствене заштите са децом узраста од 3 године до поласка у основну школу, лица која имају најмање средњу школску спрему - медицинске сестре педијатријског или општег смера;

4) са децом на дужем болничком лечењу, лица која имају вишу школску спрему одговарајуће васпитно-образовне струке - васпитачи и лица која имају вишу или високу школску спрему одговарајуће дефектолошке струке;

5) са децом са сметњама у развоју, лица која имају вишу или високу школску спрему одговарајуће дефектолошке струке;

6) са децом основношколског узраста до 10 година старости у боравку, лица која имају средњу, вишу или високу школску спрему - васпитач, учитељ, наставник разредне наставе, педагог и психолог.

Стручне послове унапређивања васпитно-образовне функције могу да обављају: педагог, психолог, дефектолог - логопед, педагог за ликовно, физичко и музичко васпитање, са високом школском спремом (у даљем тексту: стручни сарадник).

Стручне послове унапређивања превентивне здравствене функције могу да обављају лица која имају вишу односно високу школску спрему здравственог или дијететског смера (у даљем тексту: стручни сарадник).

Стручне послове унапређивања социјалне функције могу да обављају лица која имају високу стручну спрему - социјални радник (у даљем тексту: стручни сарадник).

Министар надлежан за просвету прописује врсту стручне спреме васпитача и стручних сарадника просветне струке.

Министар надлежан за здравље прописује врсту стручне спреме здравствених радника.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци прописује врсту стручне спреме стручних радника на пословима социјалног рада и исхране.

Члан 58.

У оквиру 40-точасовне радне недеље васпитачи, медицинске сестре и дефектолози који раде у васпитним групама имају 30 сати непосредног рада са децом.

Васпитачи и дефектолози који раде у васпитним групама у болницама имају 25 сати непосредног рада са децом.

Стручни сарадници имају 32 сата непосредног рада са децом и инструктивног и саветодавног рада са медицинским сестрама и васпитачима.

Остало радно време васпитача, медицинских сестара, дефектолога и стручних сарадника распоређује се на припрему за рад са децом, стручно усавршавање, сарадњу са породицом и друге активности.

Почетак и завршетак радног времена у предшколској установи утврђује надлежни општински орган, у складу са потребама деце и радним временом родитеља.

Члан 59.

Основе програма васпитно-образовног рада на српском језику и на језику националних мањина може да реализује лице које је стекло одговарајућу школску спрему на језику на коме се васпитно-образовни рад изводи, или које положи испит из тог језика на одговарајућој вишој школи, односно факултету.

Програм за проверу знања језика утврђује виша школа, односно факултет.

Члан 60.

Стручни радници су обавезни да се стално стручно усавршавају.

Предшколска установа доноси план стручног усавршавања радника и води евиденцију о стручном усавршавању радника.

Члан 61.

Стручни радници у предшколској установи су обавезни да полажу стручни испит.

Министар надлежан за просвету прописује програм, начин и рокове полагања стручног испита и програм стручног усавршавања васпитно-образовног кадра.

Министар надлежан за здравље прописује програм, начин и рокове полагања стручног испита и програм стручног усавршавања здравствених радника.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци прописује програм, начин и рокове полагања стручног испита и програм стручног усавршавања социјалних радника.

Лице које је радило ван предшколске установе на сличним пословима а нема положен стручни испит, може да обавља послове васпитача и стручног сарадника,

ако испуњава услове утврђене овим законом, с тим да положи стручни испит у року од две године од заснивања радног односа у установи.

Васпитачу, односно стручном сараднику који је положио стручни испит у образовању признаје се стручни испит за рад у предшколској установи.

Члан 62.

У предшколској установи се образују стручна већа, стручни активни и други органи утврђени статутом установе.

Састав стручних органа, начин и делокруг рада утврђује се статутом предшколске установе.

2. Дечје одмаралиште

Члан 63.

У дечјем одмаралишту, деци до 15 година старости, обезбеђује се боравак, васпитно - образовни рад, здравствена заштита, исхрана, спортско - рекреативни и други садржаји кроз организовање активног одмора, рекреације, наставе у природи и климатског опоравка.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци, министар надлежан за просвету и министар надлежан за здравље споразумно утврђују основе програма одмора, рекреације, климатског опоравка и наставе у природи.

Члан 64.

Рад са децом у дечјем одмаралишту организује се у групама.

Број присутне деце у групи, у зависности од узраста, је:

- 1) до 7 година - 10 деце
- 2) од 7 до 15 година - 25 деце.

Члан 65.

Стручне послове у дечјим одмаралиштима могу обављати лица са средњом, вишом и високом школском спремом (просветна, здравствена и дијететска струка).

VI. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ СРЕДСТАВА

Члан 66.

Средства за остваривање права од општег интереса утврђених у члану 11. став 1. тач. 1) до 6) овог закона, обезбеђују се у Буџету Републике и преносе министарству надлежном за друштвену бригу о деци, при чему се посебно воде средства за породилска права, а посебно средства за додатак на децу и друга права.

Средства за остваривање права из члана 11. став 1. тач. 7) до 9) овог закона и средства за изградњу, доградњу и опремање установа за децу обезбеђују се у буџету општине.

Члан 67.

Цена услуга, односно програма изражава вредност и резултат рада којима се обезбеђује накнада материјалних трошкова, у складу са утврђеним нормативима, амортизацијом у складу са законом, зараде према важећим прописима, одговарајући износ за текуће и инвестиционо одржавање и средства за исплату законом одређених обавеза.

Министар надлежан за друштвену бригу о деци прописује мерила за утврђивање цена услуга у дечјим установама.

Надлежни општински орган утврђује цене услуга у установама за децу која се налазе у мрежи установа које утврђује општина.

VII. НАДЗОР НАД ЗАКОНИТОШЋУ РАДА И НАД СТРУЧНИМ РАДОМ

Члан 68.

Надзор над законитошћу рада установа за децу врши министарство надлежно за друштвену бригу о деци.

Надзор над законитошћу рада установе за децу на територији Аутономне покрајине Војводине поверава се одговарајућем органу управе Аутономне покрајине Војводина.

Члан 69.

Над обављањем стручног рада у делатности друштвене бриге о деци врши се стручни надзор.

Надзором над стручним радом утврђује се да ли се стручни рад на остваривању друштвене бриге о деци заснива на савременим научним и стручним методама и достигнућима за ту врсту делатности и да ли се она организује на најцелисходнији и најефикаснији начин.

Надзор над стручним радом врши се стално и систематски непосредним увидом, контролом и другим облицима провере остваривања задатака, односно начина организовања и примене одговарајућих стручних поступака и метода на остваривању појединих права и облика друштвене бриге о деци.

Надзором над стручним радом пружа се и непосредна стручна помоћ.

Члан 70.

Надзор над стручним радом у остваривању васпитно-образовног рада врши министарство надлежно за просвету, над остваривањем превентивне здравствене заштите министарство надлежно за здравље и над остваривањем социјалног рада министарство надлежно за друштвену бригу о деци.

Надзор над стручним радом врши се најмање једанпут у две године.

Министри надлежни за друштвену бригу о деци, здравље и просвету споразумно прописују начин и поступак за вршење надзора над стручним радом и споразумно утврђују годишњи програм спровођења надзора.

Члан 71.

Извештај о извршеном надзору над стручним радом доставља се у року од 30 дана по обављеном надзору установи у којој је извршен надзор, оснивачу установе и органу који је дао сагласност за обављање делатности, односно послова, другим правним и физичким лицима.

Члан 72.

Надзор над стручним радом могу да врше лица која имају високу школску спрему одговарајуће струке.

Изузетно од става 1. овог члана, надзор над пословима исхране могу вршити и лица са вишом школском спремом одговарајуће струке.

VIII. ДЕЧЈА НЕДЕЉА

Члан 73.

Сваке године у првој недељи месеца октобра, ради подстицања и организовања разноврсних културно-образовних, рекреативних и других манифестација посвећених деци и предузимања других мера за унапређивање развоја друштвене бриге о деци уводи се "Дечја недеља".

Активности које се организују за време трајања "Дечје недеље" утврђују се програмом који доноси министар надлежан за друштвену бригу о деци.

Активности у току "Дечје недеље" финансирају се средствима која се прикупе за време трајања "Дечје недеље" и уплате на посебан рачун.

Члан 74.

За време трајања "Дечје недеље" плаћа се посебан износ:

1) на сваку продату возну карту у железничком, бродском, авионском и аутобуском, међумесном и међународном саобраћају;

2) на сваку поштанску пошиљку у унутрашњем саобраћају, осим за пошиљке новина и часописа;

3) на сваку продату улазницу за позориште, биоскоп, другу културну манифестацију и спортску приредбу за коју се наплаћују улазнице;

4) на сваку продату грамофонску плочу, музичку компакт-диск и видео касету.

Наплату износа врше организације и друга правна лица и грађани који продају улазнице - возне карте, односно врше поштанску услугу и дужни су да наплаћена средства уплате на посебан рачун у буџет Републике у року од седам дана по завршетку "Дечје недеље".

Министар надлежан за финансије ближе прописује начин наплате износа из става 1. овог члана.

Износ из става 1. овог члана утврђује Влада одлуком коју доноси до 30. јуна за текућу годину.

Члан 75.

Наплаћена средства за време трајања "Дечје недеље" утврђују се у буџету Републике, а министарство надлежно за друштвену бригу о деци их распоређује организаторима манифестација посвећених деци, у складу са извршеним програмом из члана 73. став 2. овог закона.

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 76.

Новчаном казном од 1.000 до 5.000 динара казниће се за прекршај организација, ако не изврши обрачун и исплату накнаде зараде, у складу са одредбама члана 41. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у организацији, новчаном казном у износу од 100 до 500 динара.

Члан 77.

Новчаном казном од 1.000 до 5.000 динара казниће се за прекршај предшколска установа или друга организација, која обавља делатност установе за децу ако:

1) отпочне са радом и обавља делатност а не испуњава прописане услове, односно ако обавља делатност без одобрења надлежног органа (члан 46.);

2) не води прописану евиденцију (члан 52);

3) не донесе годишњи програм рада (члан 53);

4) не остварује основе програма предшколског васпитања и образовања, основе програма превентивне здравствене заштите, основе програма социјалног рада и не примењује нормативе исхране деце (члан 55);

5) ако утврди и примењује цене услуга, без сагласности општинске управе (члан 67).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 100 до 500 динара и одговорно лице у установи за децу односно у другој организацији која обавља делатност установе за децу.

Члан 78.

Новчаном казном од 1.000 до 5.000 динара казниће се организација, односно друго правно лице која не убира средства "Дечје недеље", односно која не уплаћује убрана средства у буџет Републике (члан 74).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 100 до 500 динара и одговорно лице у организацији, односно другом правном лицу.

Члан 79.

Новчаном казном од 500 до 2.500 динара казниће се физичко лице које самостално обавља привредну, или другу делатност, које не убира средства "Дечје недеље", односно које не уплаћује убрана средства у буџет Републике (члан 74).

X. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 80.

До доношења подзаконских прописа, у складу са овим законом, примењиваће се постојећи прописи, уколико нису у супротности са овим законом.

Члан 81.

Постојеће установе за децу, ускладиће своју организацију и општа акта са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења општих аката из става 1. овог члана примењиваће се важећи општи акти, уколико нису у супротности са овим законом.

Члан 82.

Оснивачка права и обавезе према постојећим установама за децу које су основали Град Београд, односно покрајина, а које буду утврђене мрежом установа, у складу са овим законом има општина, на дан ступања на снагу акта којим се утврђује мрежа установа за децу.

Члан 83.

Земљиште, зграде и друга средства установа за децу, чији је оснивач општина, град Београд, односно покрајина, а које буду утврђене мрежом установа, прелазе у државну својину, на дан ступања на снагу акта којим се утврђује мрежа установа за децу.

Члан 84.

Медицинске сестре, васпитачи, стручни сарадници и сарадници-васпитачи који су запослени у предшколској установи, а који су по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона, испуњавали услове у погледу врсте и степена стручне спреме, могу и даље радити у предшколској установи.

Васпитно-образовни рад у предшколској установи могу обављати и лица из става 1. овог члана која, у моменту ступања на снагу овог закона, нису била у радном односу у предшколској установи, ако имају више од 20 година радног искуства у предшколској установи.

Члан 85.

Медицинске сестре, васпитачи, стручни сарадници и сарадници-васпитачи предшколских установа чије је седиште на територији Аутономне покрајине Војводине и Аутономне покрајине Косова и Метохије, који до ступања на снагу овог закона нису положили стручни испит, по прописима из области образовања, могу и даље обављати послове у предшколској установи, ако у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, положи стручни испит у складу са овим законом.

Запослени из става 1. овог члана са преко 25 година радног искуства у области васпитања и образовања не полажу стручни испит.

Члан 86.

Даном ступања на снагу овог закона престаје коришћење права, остварених на основу прописа који су били на снази, до дана ступања на снагу овог закона, осим права код којих ће се извршити одговарајуће усклађивање са одредбама овог закона.

Првостепени органи надлежни за решавање о правима из овог закона извршиће усклађивање права на додатак на децу, које је остварено по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, са одредбама овог закона, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Првостепени органи, надлежни за решавање о правима из овог закона, извршиће усклађивање права на новчану помоћ незапосленој жени за време породилског одсуства и новчану помоћ незапосленом лицу и редовном студенту, за време трудноће и порођаја, које је остварено по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, са одредбама овог закона о праву на матерински додатак, у року од месец дана од дана ступања на снагу овог закона.

Лицима која остваре право на матерински додатак у складу са овим законом у време трајања материнског додатка урачунаће се и време за које су користили право на новчану помоћ незапосленој жени за време породилског одсуства, односно новчану помоћ незапосленом лицу и редовном студенту за време трудноће и порођаја, по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Првостепени органи надлежни за решавање о правима из овог закона, извршиће усклађивање права на накнаду трошкова боравка у предшколској установи за треће дете из породица са троје деце, у општинама са негативном стопом природног прираштаја становништва, која су остварена по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, са одредбама овог закона, у року од месец дана од дана ступања на снагу овог закона.

Поступци за остваривање права који су започети пре ступања на снагу овог закона, окончаће се по одредбама овог закона.

Члан 87.

Ступањем на снагу овог закона престају да важе:

1) Закон о друштвеној бризи о деци ("Службени гласник СРС", бр. 4/90 и 38/90 и "Службени гласник РС", број 21/90), Закон о друштвеној бризи о деци ("Службени лист САП Војводине", бр. 9/90 и 38/90) и Закон о дечјој заштити ("Службени лист САП Косово", број 18/76), осим одредаба које се односе на додатак на децу које престају да важе у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

2) Закон о пословима и интересима друштва у области предшколског васпитања и образовања ("Службени лист САП Војводине", бр. 6/90 и 9/90), Закон о предшколском васпитању и образовању ("Службени лист САП Косово", бр. 24/78), Закон о самоуправним интересним заједницама социјалне заштите у делу којим се уређује област дечје заштите ("Службени лист САП Косово", бр. 35/74 и 9/83), Закон о дечјој недељи ("Службени лист САП Косово", бр. 28/72 и 52/75), Закон о васпитању и образовању ("Службени лист САП Војводине", бр.15/83, 11/86, 5/87, 17/88 и 23/88) у делу којим се уређује предшколско васпитање и образовање, Закон о огледима у области предшколског, основног и средњег образовања ("Службени лист САП Косово", број 27/76) у делу који се односи на предшколско васпитање и образовање и Закон о сталном усавршавању наставног и васпитног особља ("Службени гласник СР Србије", бр. 47/78, 16/79 и 43/84), у делу који се односи на предшколско васпитање и образовање.

Члан 88.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".